

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

УДК 94:271.4-559(477.83-25+477.87)"17"(093)
DOI: 10.24144/2523-4498.2(45).2021.246420

МУКАЧІВСЬКИЙ ЄПИСКОП СТЕФАН (СИМЕОН) ОЛЬШАВСЬКИЙ: ЙОГО ЖИТТЯ І СВЯЧЕННЯ КИЇВСЬКИМ МИТРОПОЛИТОМ АТАНАСІЄМ ШЕПТИЦЬКИМ У 1735 Р. (ПУБЛІКАЦІЯ ГРАМОТИ СВЯЧЕНЬ)

Мороз Володимир Романович

кандидат історичних наук, науковий співробітник Інституту історії Церкви УКУ, Львів
E-mail: moroz.volodymyr@ucu.edu.ua
<https://orcid.org/0000-0002-0852-4285>

Стаття присвячена вивченню життя й діяльності мукачівського єпископа Стефана (Симеона) Ольшавського (бл. 1695 – 1737) і публікації грамоти відлення йому свячень київським унійним митрополитом Атанасієм Шептицьким (1686 – 1746) в соборі св. Юра у Львові 7 грудня 1735 р. Автор аналізує джерельну базу, відстежує історію публікації окремих актів, залучає невидані документи, відтворює життєпис мукачівського владики, його взаємини з сучасниками, позицію щодо різних питань розвитку ввіреної йому єпархії. Проведене дослідження усуває наявний в історіографії брак інформації про умови й деталі свячень єпископа Ольшавського і загалом опонує тенденції розглядати його служіння, як начебто незначний і непримітний період в історії єпархії. Вивчення документів дозволило досліднику пояснити термінологічні розбіжності в тлумаченні Мукачівської унійної єпархії в джерелах доби Стефана (Симеона) Ольшавського з одного боку саме як повноцінної єпархії, а з іншого – як «округу», обрядового вікаріату Ягерської римо-католицької єпархії. Історик демонструє, що рішення мукачівського єпископа-номінанта їхати на свячення до київського митрополита було виявом його позиції: прагнення задекларувати незалежність від нав'язаної опіки ягерських єпископів, а водночас стало декларацією єдності Мукачівської єпархії з Київською митрополією. Виразом останнього є, зокрема, слова митрополита Шептицького у грамоті свячень, що владику Ольшавський дав обіт послуху Апостольському престолу, Папі римському і «Смиренію нашому» – київському митрополитові. Безсумнівно, що публікація грамоти свячень мукачівського єпископа не тільки дає відповіді на низку наявних питань, а й додатково поживає науковий інтерес до теми взаємин Мукачівської єпархії та Київської митрополії.

Ключові слова: Київська митрополія, Мукачівська єпархія, митрополит Атанасій Шептицький, єпископ Стефан (Симеон) Ольшавський, Закарпаття.

Постановка проблеми. Історія Мукачівської єпархії кінця XVII – перших трьох чвертей XVIII ст. була позначена її боротьбою за незалежність від Ягерської римо-католицької єпархії. Ієрархи останньої тлумачили Мукачівську єпархію як свій обрядовий вікаріат і намагалися різними способами підпорядкувати її та її єпископів. Сили для самозбереження, для опору цим претензіям, Мукачівська єпархія традиційно знаходила завдяки тісному зв'язку з Київською митрополією. Наприклад, ченцем василіянської Конгрегації Святої Трійці із центром у Вільнюсі був мукачівський єпископ Йосиф (Іван) де Камеліс, тісні взаємини із Лаврівським монастирем у Галичині підтримував номінант на мукачівську катедру василіянин о. Йосиф (Іван) Годермарський, багато кандидатів до священства їздили із Закарпаття на свячення до Галичини і на Волинь, постійним був інтелектуальний обмін, частими – паломництва із Закарпаття до Галичини, регулярним – постачання книг на Закарпаття з друкарських осередків Київської митрополії. Одним з найяскравіших символічних виразів відчуття єдності Мукачівської єпархії і Київської митрополії в цей період було відлення єпископських свячень мукачівським ієрархам Геннадію (Юрію) Бізанцію, Стефану (Симеону) Ольшавському та Гавриїлу (Юрію) Благовському київськими митрополитами Левом Кишкою і Атанасієм Шептицьким. Комплексне опрацювання

архівних джерел і бібліографії дозволяє в новому світлі проаналізувати хіротонію та діяльність владики Стефана (Симеона) Ольшавського.

Аналіз досліджень і публікацій. Початок вивченню документальної спадщини мукачівського єпископа Стефана (Симеона) Ольшавського поклав протоігумен василіянської Провінції на Закарпатті о. Йоаннікій Базилевич, ЧСВВ у своїй історичній праці «Коротка відомість про фундацію Федора Корятовича...». Він цілеспрямовано шукав акти, пов'язані зі згаданим єпископом, але змушений був констатувати їх брак: «Нам не трапилося жодних актів вищезазначеного єпископа Симеона Стефана Ольшавського, які збереглися б для майбутніх поколінь, окрім єдиного документа наочної ревізії стану церкви [Мукачівського монастиря], дому єпископської резиденції, а також келій та помешкань отців-ченців, що її 26 лютого 1734 року провели пани урядники на запит вищезазначеного єпископа» [Basilovits, 1799, ч. 2, с. 184]. Публікація цього документа з короткими біографічними відомостями про владику становить основу XXVI глави другої частини першого тому книги о. Базилевича [Basilovits, 1799, ч. 2, с. 183–186]. Таким чином, о. Базилевич не знав грамоти свячень Стефана (Симеона) Ольшавського. Першим її згадав дослідник першої половини XIX ст. о. Михайло Лучкай [Лучкай, 2002, с. 130, 253]. Утім, він не вмістив грамоту у свою працю, як це зробив з багатьма іншими

документами. До того ж, відповідний третій том шеститомної «Історії...» о. Лучкая лишився невиданим до 1990 р. [Лучкай, 1990]. А все ж, слід віддати належне о. Лучкаю за те, що вмістив до своєї праці лист о. Ольшавського від 9 липня 1733 р., як генерального вікарія мукачівського єпископа, марамороському православному єпископу Дософею Теодоровичу [Лучкай, 2002, с. 243–244], його ж лист від 5 серпня 1733 р. до Ягеру з повідомленням про смерть єпископа Бізанція [Лучкай, 2002, с. 244–246]; подання Угорською надвірною канцелярією у Відні кандидатури о. Ольшавського на єпископа і апостольського вікарія від 16 жовтня 1733 р. [Лучкай, 2002, с. 249–251]. Згодом лист від 9 липня 1733 р., а також подання від 16 жовтня 1733 р. передрукував о. Іван Дулишкович [Дулишкович, 1877, с. 98–101, 103–104]. Останній автор фактично зreferував невидану ще тоді працю о. Лучкая, а також скупі інформації з праці о. Базиловича, не заглиблюючись в суть того, чому папа іменував Ольшавського апостольським вікарієм, а ягерський єпископ прагнув мати його за свого обрядового вікарія. Дулишкович, не розуміючи причин конфлікту між мукачівськими і ягерськими єпископами, хибно вважав, що Базилович допустив суперечності. Дуже побіжно згадав про єпископське служіння Ольшавського і його висвячення митрополитом Шептицьким о. Юрій Жаткович у праці «Боротьба Мукачівської єпархії проти впливу Егера», що побачила світ угорською мовою у 1884 р., українською – тільки у 2008 р. [Жаткович, 2008]. Цей дослідник вів мову про брак інформації щодо єпископа, і примітно, що не написав про нього нарис, як це зробив про багатьох інших ієрархів, зокрема про його брата Михайла (Мануїла) Ольшавського і його святителя Атанасія Шептицького. Ще один історик походженням із Пряшівщини, Антоній Годинка, у своїй історії Мукачівської єпархії присвятив опису діяльності Стефана (Симеона) Ольшавського мало місця, обмежившись цитуванням праці о. Дулишковича [Hodinka, 1909, с. 590, 592]. У 1944 р. лист о. Ольшавського від 9 липня 1733 р. передрукували також Микола Лелекач та Михайло Грига [Лелекач, Грига, 1944, с. 62–63]. Папські бреве про затвердження о. Ольшавського мукачівським апостольським вікарієм від 18 травня 1735 р., апостольським адміністратором від 20 травня 1735 р. і дозвіл на отримання єпископських свячень від 24 травня 1735 р. були опубліковані, щоправда зі скороченнями, у 1954 р. о. Атанасієм (Григорієм) Великим, ЧСВВ [Documenta, 1954, с. 70–72]. Лист примаса Угорщини до апостольського нунція від 7 березня 1735 р. з короткою біографічною інформацією і характеристикою єпископа Ольшавського, а також лист ягерського римо-католицького єпископа Ердеві до апостольського нунція від 17 вересня 1736 р., в якому згаданий мукачівський владика, о. Великий видав у 1981 р. [Litterae Episcoporum..., 1981, с. 331–332, 335].

Серед дослідницьких публікацій ХХ ст., в яких йшлося про діяльність Стефана (Симеона) Ольшавського, важливу роль відіграла стаття о. Іриней Кондратовича 1930 р., де автор розглядав походження й діяльність єпископів-братів Ольшавських: Стефана

(Симеона) і Михайла (Мануїла) [Кондратович, 1930]. Англійською мовою дослідження о. Кондратовича про братів-єпископів Ольшавських вийшло у 1963 р. [Kondratovič, 1963]. У 1932 р., з'явилася ще одна розвідка про родину Ольшавських: авторства священника та історика Миколи Бескида [Beskid, 1932]. Втім, у працях о. Кондратовича і о. Бескида більше уваги зосереджено на Михайлі (Мануїлі) Ольшавському, ніж на його старшому браті. Згодом роботу о. Бескида використав о. Міхал Лацко у своєму дослідженні про владика Михайла (Мануїла), в якому побіжно згадано і владика Стефана (Симеона) [Lacko, 1959]. Певною мірою підсумком студій істориків ХІХ – першої половини ХХ ст. щодо історії Мукачівської єпархії часів єпископа Стефана (Симеона) Ольшавського стали кандидатська дисертація архімандрита Василя Проніна 1958 р., видана у 2009 р., і монографія о. Атанасія (Василя) Пекаря ЧСВВ, видана у 1967 р. (англійська версія опублікована у 1992 р.) – названі праці можна назвати більше узагальнюючими, аніж такими, що впровадили нові джерела з цього питання [Пекар, 1967; Пекар, 1997; Peкар, 1992; Пронин, 2009]. До цієї ж групи наукових публікацій слід віднести праці о. Дмитра Блажейовського, в яких зібрано інформацію про біографію Стефана (Симеона) Ольшавського і документи, пов'язані з ним [Blažejovskij, 1984; Блажейовський, 1996]; а також дослідження з історії Закарпаття о. Степана Папа, в якому подано сумарну інформацію про цього єпископа [Пап, 2003, с. 14–15].

Метою цієї статті є дослідити життя й діяльність мукачівського єпископа Стефана (Симеона) Ольшавського і для доповнення наукового знання про нього опублікувати грамоту вділення йому єпископських свячень київським унійним митрополитом Атанасієм Шептицьким, датовану днем 7 грудня 1735 р. **Завданнями** роботи є: відтворення життєпису владика Ольшавського, опис умов, в яких у 1735 р. відбулися його єпископські свячення, а також публікація грамоти про вділення цих свячень, як важливого історичного джерела.

Виклад основного матеріалу. Стефан у чернецтві, а в хрещенні Симеон, Ольшавський походив із руської, тобто української, селянської родини села Ольшавиця колишнього Спаського комітату, теперішнього Левоцького округу Пряшівського краю Словаччини. Його дід Іван був залежним від пана, батько Юрій 28 травня 1686 р. купив собі право бути солтисом і таким чином позбувся залежності. Первісним прізвищем родини було «Жидик» або «Жид», а нове прізвище з'явилося як вивідне від назви рідного села [Кондратович, 1930, с. 95; Лучкай, 2002, с. 252; Beskid, с. 5–6]. Як зазначав о. Лацко, первісне прізвище не обов'язково мало означати єврейське походження його носіїв; його могли дати через те, що представники даної родини були грошовитими особами [Lacko, 1959, с. vii]. Тут слід уточнити, що могло йтися не просто про можливість, а про підприємливість предків єпископа, адже справді далеко не кожен залежний селянин міг і вмів заощадити настільки, щоб стати солтисом.

Стефан (Симеон) Ольшавський народився близько 1695 р. Загалом у сім'ї його батьків було четверо дітей:

троє братів і сестра. З них він і його брат Мануїл (у чернецтві Михайло) стали єпископами, сестра вийшла заміж за одного з представників родини Брадачів і стала бабусею і прабабусею ще двох єпископів: мукачівського Івана і помічного мукачівського Михайла [Lasko, 1959, с. viii].

Майбутній ієрарх навчався спершу в місцевого священника в Ольшавиці, потім у єзуїтській школі в Кошицях, а в 1712 – 1717 р. в єзуїтській колегії у Трнаві, звідки вийшов у статусі доктора філософії зі Святого Письма [Litterae Episcorum..., 1981, с. 331; Кондратович, 1930, с. 96; Лучкай, 2003, с. 199; Vlažejovskij, 1984, р. 159]. Він був відомий як знавець кількох мов; і все ж, якийсь час працював економом у панському винограднику [Лучкай, 2002, с. 249]. Після священничих свячень, які отримав у неодруженому стані в 1719 р. з рук мукачівського єпископа Геннадія (Юрія) Бізанція, о. Симеон був парохом у Мукачеві. У 1724 – 1725 рр. займався полагодженням справ новоствореного Марамороського вікаріату Мукачівської єпархії [ДАЗО, ф. 151, оп. 1, спр. 371]. 3 лютого 1727 р. о. Ольшавський – тоді духівник (капелан) мукачівського єпископа і єпископський суддя (авдитор) – був присутній на зборах духовенства Угорчанського комітату в Севлюші (тепер Виноградів) [Лучкай, 2002, с. 212–213; Пекар, 1997, с. 73]. Також він був шариським і земплинським архидияконом, а з 9 жовтня 1729 р. – мараморським вікарієм, хоча в Мараморощі не резидував. По смерті генерального вікарія мукачівського єпископа о. Йосифа (Івана) Голдермарського, ЧСВВ у 1729 р., о. Симеон Ольшавський 12 грудня 1731 р. зайняв цю посаду. Позаяк три останні роки свого життя владика Бізанція сильно хворів, то генеральний вікарій фактично заміщував його [ДАЗО, ф. 151, оп. 1, спр. 473; Basilovits, 1799, ч. 2, с. 187; Лучкай, 2002, с. 239, 248, 252; Лучкай, 2003, с. 279; Пекар, 1967, с. 80, 199].

Після смерті єпископа Геннадія (Юрія) Бізанція, ягерський єпископ Гавриїл Антоній Ердевді поспішно призначив о. Ольшавського своїм вікарієм. З іншого боку, за давньою традицією Мукачівської єпархії, єпархіяльне духовенство і чернецтво монастирів єпархії на зборах 28 липня 1733 р. провело голосування і обрало о. Симеона новим єпископом [Лучкай, 2002, с. 244, 247, 252–253]. За інформацією о. Лучкая, ці вибори викликали невдоволення в Ягері, тож звідти подали позов і скаргу до Апостольської столиці, намагаючись довести, що Мукачівська єпархія – тільки обрядовий вікаріят Ягерської, а його керівників має обирати ягерський єпископ [Лучкай, 2002, с. 244]. Гавриїл Антоній Ердевді не почувався настільки сильним, щоби скасувати результати виборів мукачівського духовенства, але почав позиціонувати о. Ольшавського саме як свого кандидата [Лучкай, 2002, с. 248]. Ягерський єпископ мав змогу робити так, бо наперед знав, кого духовенство обере наступником покійного владика Бізанція: той за життя позиціонував о. Ольшавського, як свого наступника [Жаткович, 2008, с. 271–272]. Варто відзначити, що Стефан (Симеон) Ольшавський був останнім з мукачівських єпископів, якого обирало духовенство на таких виборах. Потім цю традицію перервали претензії

ягерських єпископів призначали кандидатів до Мукачева [Пронин, 2009, с. 315].

Вочевидь, що о. Ольшавський зробив певні висновки з агресивних дій ягерського єпископа. Дійсно, якщо у згаданому вище листі від 5 серпня 1733 р. в Ягер він запопадливо повідомляв, що вживає заходи, аби ніхто з кандидатів на священство із Закарпаття не їхав святитися до Речі Посполитої [Лучкай, 2002, с. 244–245], то після згаданого явно недружного акту Ердевді сам вирішує їхати святитися до Львова.

Після обрання єпископом, але ще перед поїздкою на свячення, владика-номінант прийняв чернечий постриг під іменем Стефан, згідно з давньою традицією Мукачівської єпархії, яку з її початків очолювали монахи. Попередник Стефана (Симеона) Ольшавського Геннадій (Юрій) Бізанцій був першим єпископом з єпархіяльного духовенства, але перед хіротонією також прийняв постриг. У цьому кроці обох архиєреїв, крім вірності традиції, був присутній ще один мотив: вони прагнули водночас бути і на катедрі, і верховними настоятелями (архимандритами) василіян єпархії. Єпископ Бізанцій ще зумів урядувати єпархією та монастирями, проте після його смерті, на основі прижиттєвої угоди з ним від 22 лютого 1729 р., чернецтво 9 липня 1733 р. провело собор, на якому обрало своїм верховним настоятелем (протоігуменом) мукачівського ігумена о. Григорія Булка, ЧСВВ. Тож Стефан (Симеон) Ольшавський, хоча вже й сам василіянин, верховним настоятелем монашества стати не міг [ДАЗО, ф. 64, оп. 1, спр. 117; Там же, спр. 168].

16 жовтня 1733 р. Угорська надвірна канцелярія у Відні подала кандидатуру о. Ольшавського на посаду «*мукачівського єпископа з'єдинених грецького обряду в Мукачівському окрузі*» (Episcopi Munkacsiensis Graeci Ritus Unitorum in Districtu Munkacsienzi) і апостольського вікарія там же [ДАЗО, ф. 151, оп. 1, спр. 509, арк. 1–4; Жаткович, 2008, с. 272; Лучкай, 2002, с. 249–251]. Природно, що на місці, всередині Мукачівської єпархії, це розуміли саме як подання кандидата на «*мукачівського єпископа*». До прикладу, 27 листопада 1733 р. о. Григорій Булко, ЧСВВ писав до марамороського вікарія о. Івана Стойки таке: «*Симевъ Олшавскый Мукачевскый нѣгшнний Снера^nный викаріушь ѿ Сго Елсности Цесарской [...] Сѣномъ Мукачев^скимъ нареченный оуже есть, которой Сѣпій дажь доденесь донацію при рука^хъ правда еше неймаеть [...]*» [ДАЗО, ф. 151, оп. 1, спр. 508, арк. 1зв.].

Далі, 27 серпня 1734 р., імператор Карл VI номінував о. Ольшавського на єпископа для русинів грецького унійного обряду в «*Мукачівському окрузі*» (Districtus Munkácsiensis) [ДАЗО, ф. 151, оп. 1, спр. 523]. 18 травня 1735 р. папа Климент XII призначив його мукачівським апостольським вікарієм для вірних грецького обряду того ж «*Мукачівського округу*» (in districtu Munkaciano) [ДАЗО, ф. 151, оп. 1, спр. 547; Documenta, 1960, с. 70]. 20 травня той же папа призначив о. Ольшавського апостольським мукачівським адміністратором з єпископським титулом «*пелленський*» [ДАЗО, ф. 151, оп. 1, спр. 546; Documenta, 1960, с. 70–71]. Тобто о. Ольшавського Апостольська столиця призначила саме апостоль-

ським, а не обрядовим вікарієм, як того вимагали з Ягеру [Basilovits, 1799, ч. 2, с. 183–184; Лучкай, 2002, с. 10, 252, 253]. Щодо «Мукачівського округу», то цей незвичний титул, знову ж, пов'язаний з фактом невизнання угорськими римо-католицькими єпископами Ягеру самостійності і навіть існування Мукачівської єпархії: її вони тлумачили як «округ» Ягерської єпархії. Тільки мукачівський єпископ 1743–1767 рр. Мануїл (Михайло) Ольшавський підняв відригу боротьбу за визнання і звільнення єпархії, яка увінчалася її канонізацією папою Климентом XIV 9 вересня 1771 р.; щоправда, тоді Мукачівську єпархію одразу підпорядкували естергомським римо-католицьким архієпископам, як митрополитам [Bullarij Romani, 1845, с. 382–386].

24 травня 1735 р. Стефан (Симеон) Ольшавський отримав дозвіл папи на хіротонію. Водночас показово, що у відповідному документі його названо апостольським вікарієм саме в «Мукачівській єпархії» (in Diocesi Munkacsiensis), а не «окрузі» [ДАЗО, ф. 151, оп. 1, спр. 548, арк. 1; Documenta, 1960, с. 71–72]. Днем 12 вересня 1735 р. датовано паспорт єпископаномінанта на безпечний проїзд до Львова від імператора для висвячення в якості «єпископа пелленського й апостольського вікарія Мукачівського округу» [ДАЗО, ф. 151, оп. 1, спр. 550, арк. 1]. Як бачимо, термін «округ» щодо Мукачівської єпархії домінував тоді у документах з Ягеру і від світської влади, натомість у документах Апостольської столиці наявні і «округ», і «єпархія». Останнє можна пояснити суперечливими повідомленнями щодо стану і статусу єпархії, які доходили з Відня, Мукачєва та Ягеру.

Зрозуміло, що син селян, владика Стефан (Симеон) не зміг відкрито опиратися претензіям угорських ягерських єпископів, які, як його сучасник Гавриїл Антоній Ердевді, були не лиш духовними, а й впливовими і багатими світськими діячами, представниками сильних магнатських родів. До того ж, слід відзначити, що в ті часи Мукачівська єпархія, на відміну від римо-католицьких дієцезій, не мала жодної матеріальної фундації від держави. Головними джерелами доходу владики Ольшавського були податок-катедрастик (розміром від 1 гульдена до 20 крейцарів до 2 гульденів 4 крейцарів з пароха в рік) і плата від кандидатів за священничі свячення (розміром 12–20 гульденів). За підрахунками самого єпископа Стефана (Симеона), в рік цей дохід сукупно сягав 1045 гульденів 622 крейцари [Beskid, 1932, р. 57]. Щоби розуміти дійсний розмір названої суми в ті часи, достатньо, сказати, що, наприклад, вживана ряса коштувала 11 гульденів, єпископська карета – 15 гульденів, його ж перстень з рубіном – 166 гульденів [Beskid, 1932, р. 58]. Одинока фундація в Мукачівській єпархії за тих часів, була видана ще подільським князем Федором Корятовичем, власником Мукачєва наприкінці XIV – початку XV ст., для Мукачівського монастиря, проте первісних документів на її підтвердження бракувало. Через брак матеріальних ресурсів мукачівські єпископи оспорювали право чернечої обителі на цю фундацію [Пекар, 1997, с. 64, 102]. З такого конфлікту певні дивіденди мав і ягерський єпископ, узалежуючи

мукачівського єпископа й ченців від себе, як посередника у вирішенні суперечок.

У підсумку, через неспроможність владики Ольшавського опиратися Ягеру, «з-за пересадної услужности ягерським єпископам клир у нім розчарувався» [Пекар, 1967, с. 199; порівн.: Кондратович, 1930, с. 100]. Втім, насправді це вже інше питання, що Мукачівська єпархія за часів Стефана (Симеона) Ольшавського не мала достатньо сил і ресурсів, аби відкрито відстояти свою руську церковну ідентичність. Уже сам факт того, що цей ієрарх, як і його попередник у 1716 р., поїхав на свячення до Глави Київської митрополії, є яскравим виразом його, хоча й мовчазної, проте позиції.

Насамкінець треба зазначити, що єпископ Стефан (Симеон) Ольшавський, ще як генеральний вікарій, а потім уже як владика, піклувався питаннями освіти, дисципліни серед духовенства і його матеріального забезпечення [ДАЗО, ф. 151, оп. 1, спр. 511; Там же, спр. 512; Пап, 2003, с. 14]. Зрештою, цей архиєрей зумів добитися того, щоб держава виділяла річно 2000 гульденів (форинтів) для забезпечення бідніших священників Мукачівської єпархії і 1000 – для єпархіального управління [Šoltés, 2010, с. 233]. У 1737 р. владика почав проводити перепис парафій своєї єпархії, але встиг описати тільки 21 з них у Мукачівській та Чинадіївській домініях, бо зробити решту завадила передчасна смерть [Пап, 2003, с. 14].

Щодо особистих рис єпископа Стефана (Симеона), то, за словами о. Кондратовича, «коли він по смерті Бізанція, у 1733 році, зайняв єпископську катедрю, він цілком володів уже потрібним досвідом, авторитетом і знанням відносин та потреб своєї єпархії» [Кондратович, 1930, с. 98]. За оцінками о. Лучкая був цей єпископ: «[...] теолог-дослідник, людина гідна вічної пам'яті за свою ерудицію і прекрасний характер» [Лучкай, 2002, с. 130]; «[...] жив мирно в монастирі св. Миколая разом з монахами і своїм великим умом керував і управляв як підпорядкованим йому народом, так і духовенством. Керуючи, цей вчений єпископ Симеон був настільки ревним у дотриманні чеснот, що він не мирився з жодним проступком, навіть допущеним публічно через людські слабкості кимось із духовенства, але в той же час виявленням правди і співчуття як до винного, так і потерпілого, батьківським умовлянням повертав до розважності тих, хто виходив за межі прийнятності» [Лучкай, 2002, с. 253–254]. На думку о. Миколи Бєсєкида, «виділитися Симеону Стефану завадила передчасна смерть. У нього також були неординарні якості» [Beskid, 1932, с. 55].

Дійсно, недовго прослуживши на мукачівській катедрі, владика захворів, а тому призначив своїм генеральним вікарієм рідного брата о. Мануїла, який і управляв єпархією [Лучкай, 2003, с. 248]. Єпископ Стефан (Симеон) помер 24 грудня 1737 р. за новим стилем і похований у криптах Мукачівського монастиря [Пекар, 1967, с. 199]. Оскільки він жив дуже скромно в резиденції, що складалася з двох малих кімнат, комірчини й кухні, то по собі залишив небагато майна, яке оцінили в 5286 гульденів і 79 крейцарів [Basilovits, 1799, ч. 2, с. 185; Beskid, 1932, с. 57]. Наступним мукачівським єпископом став Гавриїл

(Юрій) Благовський – один з найближчих помічників і духівник покійного [Basilovits, 1799, ч. 2, с. 187; Лучкай, 2002, с. 255; Лучкай, 2003, с. 248–249]. Владика-номінант Благовський також поїхав на свячення до київського митрополита, яким тоді був Атанасій Шептицький – святий Ольшавського [ДАЗО, ф. 151, оп. 1, спр. 604, арк. 1; ДАЗО, ф. 151, оп. 1, спр. 605, арк. 1]. Нижче подаю текст грамоти відлення епископських свячень Стефана (Симеона) Ольшавського від 7 грудня 1735 р. за старим стилем (18 грудня за новим стилем), яка зберігається у фондах Державного архіву Закарпатської області (ДАЗО) [ДАЗО, ф. 151, оп. 1, спр. 549].

Висновки. Таким чином, у світлі опрацьованих джерел та їх аналізу вдалося відтворити життєпис і охарактеризувати служіння мукачівського єпископа

1735 – 1737 рр. Стефана (Симеона) Ольшавського. Цей ієрарх, маючи дуже обмежені можливості для діяльності і розпоряджаючись обмеженими ресурсами, старався зберегти й розвинути доручену йому Мукачівську єпархію. Як і його попередники та наступники, він зробив це, знаходячи підтримку в Київській митрополії, а тому отримувати єпископські свячення поїхав до київського митрополита Атанасія Шептицького. Важливим історичним документом і свідченням цих подій є опублікована у цій статті грамота свячень від 7 грудня 1735 р., яка значно доповнить джерельну базу для подальших досліджень історії Мукачівської єпархії у період її боротьби за звільнення від впливу римо-католицької Ягерської єпархії.

Аѳанасій на Шептица^х Шептицькій, мл^тію Бжїєю й С. Ап^тлського Орон^Ѳ Архієпископъ Метрополита Київскій и всеа Россїи^и Еп^тъ Львовскій, Галицк^и и Каменца Подолскаго Архимандрита Києвпечерск^и, и ^Ѵневскій

Ѵ сщ^{енном}Ѳ, и возлюбле^нном^Ѳ братѲ СимеонѲ СтефанѲ ѴльшавскомѲ, Ѵп^тови ПелленскомѲ МѲкачевскомѲ, Радоватиса ѱ Г^тдѲ. Изволеніемъ и Свѣто^мъ Бжїи^м, и Стѣйшаго Г^тдина ншего смотрѣніемъ Климентіа Папи Римскаго ѳі. Волею и блгодатію, Найсвѣтлѣшаго Г^тдара Кароля Шестаго Бжїєю Мл^тію избраннаго Императора Римскаго, и вседержавнѣйшаго Нѣмецкой, Гишпанской, Венгерской, Ческой, Далматской, Кроатской, Славонской, и про^Ѳ: земль цѣа Архіводза, Австрїи, Бѳргундіи, Брабанціи, Стирїи, Карантіи, Карнѳвльи, Люѳембургїи, Вертембергїи, и Трекіи, Вышшой и Нижайшой Силезїи^и Кназа Свевїи^и, Мархївна МѲравскаго, Грабѳи ГапшпурѲ, Тирола, ФерретѲ, КгіпурѲ, Игарїци^и. Дипломою на пр^твль Ѵп^ткїи Пелленскїи и МѲкачевскїи возведеннїи свѣсѲх Ѵже цѣква Бжїихъ, пачеже вдовѣствѳющихъ, и своихъ имъ Пастырей лишенныхъ, въ еже блговременнѣ, достоянію Хвѳ еже своєю си Кровію стажа себѳ достойныхъ, бодрыхъ, цѣломѳдренныхъ, разумныхъ, и ѱ свое^м стадѳ бдаци^х промишлат^и, и поставлати, Пастыре^ѳ ѳо тогоже ОронѲ Ап^тлскаго Митрополита^ѳ всеа Рѳссїи врѳчер^{ное} попеченїе имѳще, и вѳдѳще, іакѳ Пелленскаа и МѲкачевскаа, и про^Ѳ: в^ѳ ти^х же Епархїа^х Цѣкви, іакѳ блже^ннїа памати Бглоубивѳ Геѳргї Ігнадї Бѳзатїи Еп^тъ Севастопольта^{скїи} и МѲкачевскїи, ж^{ѳи} сы^ѳ праваше, семѳ въ пѳть всеа Земля ѳше^лшѳ, оѳтѳшенїа Пастырского ѳ дово^тна време^не лише^нны сѳ^т. Тебѳ Волюбле^ннаго Брата ншего Симеона Стефана Олшавскаго въ Чинѳ стаго Василїа Ве^т: до нѳ пребышваго, и достой^нство^м Намѳстницѳва Енера^тнаго Еп^тпїи пререче^нны^ѳ Пелленскаго и МѲкачевскаго, сїающа и оѳкраше^нна, Егоже Найсвѣтлѣйшїи и Вседе^ржавнѣйшїи Кароль Шестїи, избра^ннїи Императоръ Римскїи. * димломою своєю на сїю Еп^тпїю Пелленскѳю и МѲкачевскѳю, смиренїю ншемѳ пре^ѳстви^ѳ е^ѳ оѳмотри хо^{ѳи}и Стїте^ѳскомѳ семѳ іже блгополѳно и прикла^нна оѳванїе имѳще крѳпкое и извѳтное да іакѳже прише^ѳ еси достохва^тнѳ вѳ Чинѳ сѳ: Васи^ѳ: Ве^т: степенемъ Намѳстницѳва Енера^тнаго Оѳкраше^ѳ. Сїце и Цѣкѳ Бжїю воѳмѳеши, восхощѳ, и во^ѳможѳши, Гѳ послѳшествѳющѳ, блгополѳно правити и Сп^нїю дшѳ члѳки^х Кровію Единоча^ннаго Сна Бжїа Іса Ха искѳпле^нны^х, ѳпасно прилежности, и понеже пре^ѳваршее истазанїе іави житїе твоє ч^ѳно, и нраѳи блги, и пре^ѳвсѳвїдащи^м ѳкѳмъ Бжїимъ, и ншїмъ смиренїемъ Ісповѳданїе вѳры со^ѳвори^ѳ еси, и во^ѳдалѳ ѳбѳтъ до^ѳжнаго повиновѳнїа, и послѳшанїа стѳмѳ Пр^толѳ Ап^тлскомѳ и Стѣйшомѳ Папѳ Римскомѳ и Смиренїю ншемѳ, сего рад^ѳ починѳ Стѳа Востѳнѳя Цѣкве, з Сѳслѳженїемъ Еп^ткїи^м прои^ѳведѳхо^м рѳкоположихѳмъ, и вѳтїхо^м та въ Еп^тпа Бгоспасаемы^х Градо^ѳ, до пререче^нны^ѳ Еп^тповѳ Пелленскаго, и МѲкачевскаго, здавна належащи^х в ти^х Епархїа^х, и ѳбрѳтающїх^ѳса. Егда оубо наше^лшо на Стїте^ѳство твоє рѳкоположенїемъ смиренїа ншего Бж^ѳтве^ѳно бл^тти призва^ѳ еси къ дѳланнїю въ виноградѳ Г^ѳдне^м и прїа^ѳ еси іго Хр^тово на Рамо свое, по^ѳтщїса возлюбленнѣшїи Брате вѳрою прїат^ѳ слѳженїе, и попеченїе ѱ дшѳахъ и тако дѳлат^ѳ въ виноградѳ Г^ѳдне^м и исправлат^ѳ нивѳ Хвѳ іакѳ да прїїмѳш по многолѳ^ѳтвїи свое^м дина^ѳ вѳчны^ѳ жи^ѳни, и поко^ѳ блже^ѳны, да бѳде^ѳ до^м тво^ѳ зеркало, начертанїе, и ѳбра^ѳ всѳ^м, іакѳ да радѳѳса ѱ тебѳ Цѣквы^ѳ твоа и Стїтелство^ѳ твоє ѱ Цѣква^ѳ своїхъ, пре^ѳ Бгомъ, Агглы и Члкі, ѳ селѳ же преч^ѳны^м Цѣква^м Пелленско^ѳ и МѲкачевско^ѳ, и про^Ѳ: всѳ^х соборо^м, властїю ѳ Бга и Пр^ѳтола Ап^тлскаго на^м да^ѳною, сїми писмени ншїмъ заповѳдаемъ, да тебѳ іакѳже бѳды свое смире^ѳно внимающе повинѳю^ѳса, и до^ѳжнѳю че^ѳ во^ѳдаю^ѳ, кли^ѳ же та и людїе аки ѳца и па^ѳтира оусер^ѳно прїїмлю^ѳ и наказанїа послѳшаю^ѳ. Ми^ѳ тебѳ возлюбле^ннїи брате, блгодатїю Га ншего Іса Ха писа^ѳ въ Львоѳ вѳ катедрѳ ншѳ дна ѳ. Мцѳа Декем^ѳ: Рокѳ Бжїа ѳАѳле.

Аѳанасїи Археппъ,

Метрополита рѳкою власною

Інноцентїи Лѳпницїи Ч.С.В.В., аудиторъ
Алеѳей Бучѳцкїи, метрополита^ѳскїи и консисторскїи писаръ

* Не Росїи в сучасному розумінні, а Русї – тут вплив давньої грецької форми назви Русї зі столицею у Києві: Рѳссїа.

Список використаних джерел

Basilovits, J., 1799. *Brevis notitia foundationis Theodori Koriathovits olim ducis de Munkacs, pro religiosis ruthenis ordinis sancti Basilii Magni, in monte Csernek ad Munkacs, anno MCCCCLX. factae*, ч. 1–3, Cassovia: Typographia Ellingeriana, 104+208+140 p.

Beskid, N., 1932. *Iz minul'shago odnoj krest'anskoj semji*, Homestead: Typografia Amerikanskoho Russkoho Vjestnika, 95 p.

Blázejovskij D., 1984. Byzantine Kyivan Rite students in Pontifical colleges, and in seminaries, universities and institutes of Central and Western Europe (1576 – 1983), *Analecta OSBM*, Series 2, Sectio 1, vol. 43, Romae: PP. Basiliani, 366 p.

Bullarii Romani continuatio Summorum Pontificum Benedicti XIV, Clementis XIII, Clementis XIV, Pii VI, Pii VII, Leonis XII, Pii VIII, 1845. tomus 5, Prati: Typographia Aldina, 832 p. illustrantia (1075 – 1953), 1954, vol. 2, Romae: PP Basiliani, 670 p.

Documenta Pontificum Romanorum Historiam Ucrainae illustrantia (1075 – 1953), 1954. tomus 2, *Analecta OSBM*, Series 2, Sectio 3, Romae: PP. Basiliani, 669 p.

Hodinka, A., 1909. *A Munkácsi görög-katholikus püspökség története*, Budapest: Kiadja a Magyar Tudományos Akadémia, 856 p.

Kondratovič, I., 1963. The Olšavský bishops and their activity, *Slovak Studies*, vol. 3, Cyrillo-Methodiana, Roma: Slovak Institute, p. 179–198.

Lacko, M., 1959. New documents about Michael Manuel Olšavsky Bishop of Mukačevo, *Extracta ex Orientalia Christiana Periodica*, vol. 15, num. 1-2, Rome: Pont. Institutum Orientalium Studiorum, xiv p+pp. 53–90.

Litterae Episcoporum historiam Ucrainae illustrantes (1600–1900), 1981, *Analecta OSBM*, Series 2, Sectio 3, vol. 5: 1711 – 1740, Romae: PP. Basiliani, 374 p.

Pekar, A., 1992. *The history of the Church in Carpathian Rus'*, New York: Columbia University Press, 296 p.

Šoltés, P. 2010. A papság reformja a Munkácsi Egyházmegyében a 18. században, *Collectanea Athanasiana – I. Studia* vol. 3: *Symbolae. Ways of Greek Catholic heritage research. Papers of the conference held on the 100th anniversary of the death of Nikolaus Nilles*. Ed. Véghseő Tamás. Nyiregyháza, p. 231–245.

Блажейовський Д., 1996. *Ієрархія Київської Церкви (861 – 1996)*, Львів: Каменяр, 567 с.

Державний архів Закарпатської області (ДАЗО), ф. 64, оп. 1, спр. 117, 6 арк.

ДАЗО, ф. 64, оп. 1, спр. 168, 1 арк.

ДАЗО, ф. 151, оп. 1, спр. 371, 10 арк.

ДАЗО, ф. 151, оп. 1, спр. 473, 1 арк.

ДАЗО, ф. 151, оп. 1, спр. 508, 3 арк.

ДАЗО, ф. 151, оп. 1, спр. 509, 4 арк.

ДАЗО, ф. 151, оп. 1, спр. 511, 8 арк.

ДАЗО, ф. 151, оп. 1, спр. 512, 2 арк.

ДАЗО, ф. 151, оп. 1, спр. 523, 1 арк.

ДАЗО, ф. 151, оп. 1, спр. 546, 1 арк.

ДАЗО, ф. 151, оп. 1, спр. 547, 1 арк.

ДАЗО, ф. 151, оп. 1, спр. 548, 1 арк.

ДАЗО, ф. 151, оп. 1, спр. 549, 1 арк.

ДАЗО, ф. 151, оп. 1, спр. 550, 1 арк.

ДАЗО, ф. 151, оп. 1, спр. 604, 1 арк.

- ДАЗО, ф. 151, оп. 1, spr. 605, 1 арк.
 Дулишкович, І., 1877. *Историческія черты угро-русскихъ*, тетрадь III. Унгарь: Печатня Карла Іегера и Альберта Ю. Рейпайя, 234 с.
 Жаткович Ю., 2008. Праці з історії Угорської Русі, Ужгород: Мистецька Лінія, 452 с.
 Кондратович, И., 1930. Очерки изъ истории Мукачевской епархii. Епископы Олшавскіе и ихъ дѣятельность въ борьбѣ за церковную унію и за канонизацию Мукачевской епархii, *Карпаторусскій сборникъ*, Ужгородъ: Типографія «Школьной помощи», с. 91–111.
 Лелекачъ, Н., Грига, М., 1944. *Выборъ изъ старого руського письменства Подкарпатя (отъ найдавнѣйшихъ поатковъ до середины XIX в.)*, Унгарь: Выданя Подкарпатского общества наукъ, 136 с.
 Лучкай, М., 1990. *Исторія карпатських русинів*, т. 3, *Науковий збірник Музею української культури у Свиднику*, випуск 16, Братіслава: Словацьке педагогічне видавництво, с. 29–256.
 Лучкай, М., 2002. *Исторія карпатських русинів*, т. 3, Ужгород: Закарпаття, 383 с.
 Лучкай, М., 2003. *Исторія карпатських русинів*, т. 4, Ужгород: Закарпаття, 328 с.
 Пекар, А., 1967. Нариси історії Церкви Закарпаття, т. 1, *Analecta OSBM*, серія 2, секція 1, т. 22, Рим: Видавництво ОО. Василян, 241 с.
 Пекар, А., 1997. Нариси історії Церкви Закарпаття, т. 2, *Analecta OSBM*, серія 2, секція 1, т. 50, Рим – Львів: Видавництво ОО. Василян, 492 с.
 Пап, С., 2003. *Исторія Закарпаття*, т. 3, Івано-Франківськ: Нова Зоря, 648 с.
 Пронин, В., 2009. *История Православной Церкви на Закарпатье*, Ужгород: Філокаліа, 527 с.

References

- Blazheiovskiy D., 1996. *Ierarkhiia Kyivskoi Tserkvy (861–1996) [Hierarchy of the Kyivan Church]*, Lviv: Kameniar, 567 p. (in Ukrainian).
 Derzhavnyj arkhiv Zakarpatskoi oblasti [The State Archive of Zakarpattia oblast], f. 64, op. 1, spr. 117, 6 l. (in Latin).
 DAZO (SAZO), f. 64, op. 1, spr 168, 1 l. (in Ukrainian).
 DAZO (SAZO), f. 151, op. 1, spr 371, 10 l. (in Latin).
 DAZO (SAZO), f. 151, op. 1, spr 473, 1 l. (in Latin).
 DAZO (SAZO), f. 151, op. 1, spr 508, 3 l. (in Ukrainian).
 DAZO (SAZO), f. 151, op. 1, spr 509, 4 l. (in Latin).
 DAZO (SAZO), f. 151, op. 1, spr 511, 8 l. (in Latin).
 DAZO (SAZO), f. 151, op. 1, spr 512, 2 l. (in Latin).
 DAZO (SAZO), f. 151, op. 1, spr 523, 1 l. (in Latin).
 DAZO (SAZO), f. 151, op. 1, spr 546, 1 l. (in Latin).
 DAZO (SAZO), f. 151, op. 1, spr 547, 1 l. (in Latin).
 DAZO (SAZO), f. 151, op. 1, spr 548, 1 l. (in Latin).
 DAZO (SAZO), f. 151, op. 1, spr 549, 1 l. (in Church Slavonic).
 DAZO (SAZO), f. 151, op. 1, spr 550, 1 l. (in Latin).
 DAZO (SAZO), f. 151, op. 1, spr 604, 1 l. (in Church Slavonic).
 DAZO (SAZO), f. 151, op. 1, spr 605, 1 l. (in Church Slavonic).
 Dulishkovich", I., 1877. *Istoricheskija cherty ugro-russkih" [The historical features of the Ugro-Russians]*, part III. Ungvar": Pechatnja Karla Iegera i Al'berta Ju. Rejpajja, 234 p. (in Russian).
 Kondratovich", I., 1930. Ocherki iz" istorii Mukachevskoj eparhii. Episkopy Ol'shavskie i ih" diejatel'nost' v" bor'bie za cerkovnuju uniju i za kanonizaciju Mukachevskoj eparhii [Essays on the history of the Mukachevo eparchy. Bishops' Olsavsky applications for the religious union and canonization of the eparchy], *Karpatorusskij sbornik"*, Uzhgorod": Tipografija «Shkol'noj pomoshhi», p. 91–111. (in Russian).
 Lelekach, N., Ghrygha. M., 1944. *Vybor yz starogho rusjkogho pysjmenstva Podkarpatja (ot najdavnijsjykh pochatkov do seredyny XIX v.) [Selected texts from old Ruthenian literature of Zakarpattia from its origins to the middle XIX century]*, Unghvar: Vydanja Podkarpatskogho obshhestva nauk, 136 p. (in Ukrainian).
 Luchkaj, M., 1990. *Istorija karpatsjkykh rusyniv [The history of the Carpathian Ruthenians]*, vol. 3, *Naukovyj zbirnyk Muzeju ukrajinsjkoji kuljтуры u Svydnyku [Scientific miscellany of the Museum of Ukrainian culture in Svidnik]*, issue 16, Bratislava: Slovackje pedagoghichne vydavnyctvo, p. 29–256. (in Latin and Ukrainian).
 Luchkaj, M., 2002. *Istorija karpatsjkykh rusyniv [The history of the Carpathian Ruthenians]*, vol. 3, Uzhghorod: Zakarpattia, 383 p. (in Ukrainian).
 Luchkaj, M., 2003. *Istorija karpatsjkykh rusyniv [The history of the Carpathian Ruthenians]*, vol. 4, Uzhghorod: Zakarpattia, 328 p. (in Ukrainian).
 Pap, S., 2003. *Istoriia Zakarpattia [History of Zakarpattia]*, vol. 3, Ivano-Frankivsk: Nova Zoria, 648 p. (in Ukrainian).
 Pekar, A., 1967. *Narysy istoriji Cerkvy Zakarpattja [The delineations of the Church history of Zakarpattia]*, vol. 1, *Analecta OSBM*, serija 2, sekciija 1, vol. 22, Rym: Vydavnytstvo OO. Vasyliian, 241 p. (in Ukrainian).
 Pekar, A., 1997. *Narysy istoriji Cerkvy Zakarpattja [The delineations of the Church history of Zakarpattia]*, vol. 2, *Analecta OSBM*, serija 2, sekciija 1, vol. 50, Rym – Ljviv: Vydavnytstvo OO. Vasyliian, 492 p. (in Ukrainian).
 Pronin, V., 2009. *Istorija Pravoslavnoj Cerkvi na Zakarpatt'e [The history of the Orthodox Church in Zakarpattia]*, Uzhgorod: Філокаліа, 527 p. (in Russian).
 Zhatkovych Yu., 2008. *Pratsi z istorii Uhorskoj Rusi [Works on the history of Hungarian Rus']*, Uzhghorod: Mystetska Liniia, 452 p. (in Ukrainian).

SUMMARY

LIFE OF THE MUKACHEVO BISHOP STEFAN (SIMEON) OLSAVSKY AND METROPOLITAN'S ATHANASIUŠ SZEPTYCKI CHARTER ON HIS CONSECRATION IN 1735 (PUBLICATION OF THE ACT)

Volodymyr Moroz

Candidate of History, Research fellow at the Institute of Church History,
Ukrainian Catholic University, Lviv

The paper is devoted to investigating the life and documental heritage of the Mukachevo bishop Stefan (Simeon) Olsavsky (c. 1695 – 1737), especially to publication a charter of his bishopric consecration by the Kyivan Metropolitan Athanasius Szeptycki (1686 – 1746) in Lviv St. Jorge Cathedral on 7 December 1735. The author analyses documental acts regarding the history of publishing separate documents and analyses a set of unpublished sources. On this basis, the historian reconstructs the bishop's biography, his relations with contemporaries, and his position on eparchial development and administration questions. This research eliminates a lack of information about details of Stefan (Simeon) Olsavsky's bishopric consecration. Moreover, the paper opposes a tendency to construe his period as some insignificant and undistinguished phase of the local eparchial history. Volodymyr Moroz explains terminological differences in interpreting the Mukachevo eparchy as the real autonomous "diocese" and a "district", i. e., ritual vicariate of the Roman-Catholic Diocese of Eger in the time of Stefan (Simeon) Olsavsky. The researcher demonstrates that bishop Olsavsky's decision to receive consecration from the Kyivan Metropolitan was not an accident but a result of his (and his predecessors) aspiring to avoid intrusive domination of the Eger bishops over the Eparchy of Mukachevo. This consecration was the following example of the Mukachevo eparchy's gravity to union with the Kyivan Metropolitanate in a set of similar events. Significantly, the Metropolitan Athanasius Szeptycki fixed in the charter that Stefan (Simeon) Olsavsky promised his submission to the Holy See, the Pope personally, and the "Our humility" – the Metropolitan of Kyiv. Undoubtedly, the publication of this charter helps to reveal and explain new pages of the Church's history. It could strengthen interest in studying relations between the Eparchy of Mukachevo and the Kyivan Metropolitanate.

Keywords: Kyivan Metropolitanate, Mukachevo Eparchy, Metropolitan Athanasius Szeptycki, Bishop Stefan (Simeon) Olsavsky, Zakarpattia.